

Plan voor landschappelijke inpassing Kaasboerderij Weenink - Lieveelde

Colofon

Plan voor landschappelijke inpassing
Kaasboerderij Weenink - Lievelede

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Van Westreenen

Contactpersoon: [REDACTED]
Varsseveldseweg 65D
7131 JA Lichtenvoorde

Projectnummer en versie: 1838 versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: [REDACTED]	Veldmedewerker(s): [REDACTED]	Rapportdatum: 4-3-2019
Ligging projectgebied: Eimersweg 3 te Lievelede		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

E: info@natuurbankoverijssel.nl
Tel: 0543-451142 / 0614-435700

Inhoudsopgave

1 Aanleiding en doel.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel	3
2. Het plangebied	3
2.1 Ligging van het plangebied.....	3
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	4
2.3 Landschap.....	6
2.4 Analyse van de ruimtelijke kwaliteit	6
3 Kansen voor versterking van het erf en het landschap.....	7
3.1 Erfinpassing	7
3.2 Versterking van het landschap	8
4 Inrichting en beheer	10
4.1 Inleiding.....	10
4.2 Inrichtingsmaatregelen	10
4.3 Beheer	12

1 Aanleiding en doel

1.1 Aanleiding

Kaasboerderij Weenink, gevestigd aan de Eimersweg 3 in Lieveelde, heeft de bedrijfsactiviteiten in de afgelopen jaren sterk verbreed. Op het terrein is een melkveebedrijf gevestigd met eigen kaasmakerij en boerderijwinkel. Daarnaast vinden verschillende activiteiten op en rond het erf plaats, zoals boerengolf maar is er ook de mogelijkheid voor groepen om te vergaderen, om workshops te volgen, wordt een deel van het terrein jaarlijks tijdens de Zwarte Cross ingericht als camping en is er bijpassende horeca. Omdat de huidige activiteiten niet volledig overeen komen met het geldende bestemmingsplan, heeft de gemeente Oost ingestemd met het aanpassen van het bestemmingsplan. Ondanks dat er geen fysieke uitbreiding of ontwikkeling op het erf plaats vindt, heeft de gemeente Oost-Gelre initiatiefnemer gevraagd een erfinpassingsplan op te stellen.

1.2 Doel

In voorliggend rapport wordt een voorstel voor landschappelijke inpassing van het erf gepresenteerd. Een landschappelijk inpassingsplan in de gemeente Oost-Gelre bestaat uit twee componenten: een inpassing van het erf (d.m.v. erfbeplanting) en versterking van het landschap (d.m.v. het aanleg en/of versterking van landschapselementen). In voorliggend rapport wordt een voorstel voor erfinpassing en versterking van het landschap op twee locaties gepresenteerd. Naast een verbeelding van het wenselijke eindbeeld, wordt ingegaan op de te nemen inrichtingsmaatregelen en het bijbehorende vervolgbeheer om tot het wenselijk eindbeeld te komen.

2. Het plangebied

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gesitueerd op het adres Eimersweg 3 te Lieveelde. Het ligt in het buitengebied, iets ten noorden van de woonkern Lieveelde. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van het plangebied op de topografische kaart weergegeven.

Ligging van het plangebied.

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een agrarisch erf waarop een melkveehouderij is gevestigd. Het ligt ten zuiden van de Eimersweg. Het erf wordt aan de westzijde begrensd door een oude loofhoutsingel, aan de zuidzijde door een rij knotwilgen en elzen en aan de noordzijde door linden laanbomen en een strook elzenhakhout. Op de overgang van het erf naar het omringende agrarische cultuurland is een beuken scheerhaag aangelegd met enkele solitaire lindenbomen. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van het plangebied.

Op onderstaande afbeeldingen wordt een impressie van het erf en het omringende landschap gegeven.

Impressie van het erf en de directe omgeving.

2.3 Landschap

Het plangebied ligt in het kampenlandschap. Dat is een oud agrarisch landschap, ontstaan vanaf de middeleeuwen. Kenmerkende elementen van het kampenlandschap zijn de verspreid liggende boerderijen, al dan niet langs ontginningswegen, kronkelig wegenpatroon, ongelijke verkaveling en een hoge mate van kleinschalig- en beslotenheid. Essen, hooilanden en woeste gronden vormden een drie-eenheid in het potstalsysteem. Met uitzondering van de es-complexen werden de hooilanden en essen (de kampen) omzoomd door opgaande beplanting, vermoedelijk loofhoutsingels die als hakhout beheerd werden.

Ligging van het plangebied op de historische topografische kaart.

2.4 Analyse van de ruimtelijke kwaliteit

Het huidige erf is redelijk ingepast met streekeigen beplanting aan de noord- west- en zuidzijde van het erf. Op het erf en in het agrarisch cultuurland ten zuiden van het erf staan enkele niet-streekeigen beplantingsvormen en niet passende beplanting, zoals de wilgenboog op het achtererf, knotplatanen op de parkeerplaats en een beuken scheeghaag met drie solitaire beuken in het grasland.

Verbeelding van enkele 'vreemde' groenelementen op en rond het erf.

3 Kansen voor versterking van het erf en het landschap

3.1 Erfinpassing

Het voorstel voor landschappelijke inpassing van het erf bestaat uit twee aspecten; het verwijderen van niet-passende beplantingsvormen of soorten en het versterken van de inpassing door het aanleggen van nieuwe beplanting. Op onderstaande afbeelding worden de elementen weergegeven die verwijderd of vervangen worden.

Wijzigingen van bestaande elementen op en rond het erf.

De volgende wijzigingen worden voorgesteld:

1. Vervangen knotwilgen door elzen hakhoutsingel;
2. Vervangen drie solitaire beuken door zomereiken;
3. Verwijderen wilgenkoepel;
4. Verwijderen knotplatanen bij parkeerplaats;
5. Verwijderen leilinden bij parkeerplaats;

Ter versterking van de erfinpassing worden de volgende maatregelen voorgesteld:

1. Aanplant hoogstam fruitbomen (4 stuks);
2. Aanplant elzensingel ten zuiden van het erf;
3. Versterken hakhoutsingel langs de Eimersweg;

Voorstel voor erfinpassing van het erf.

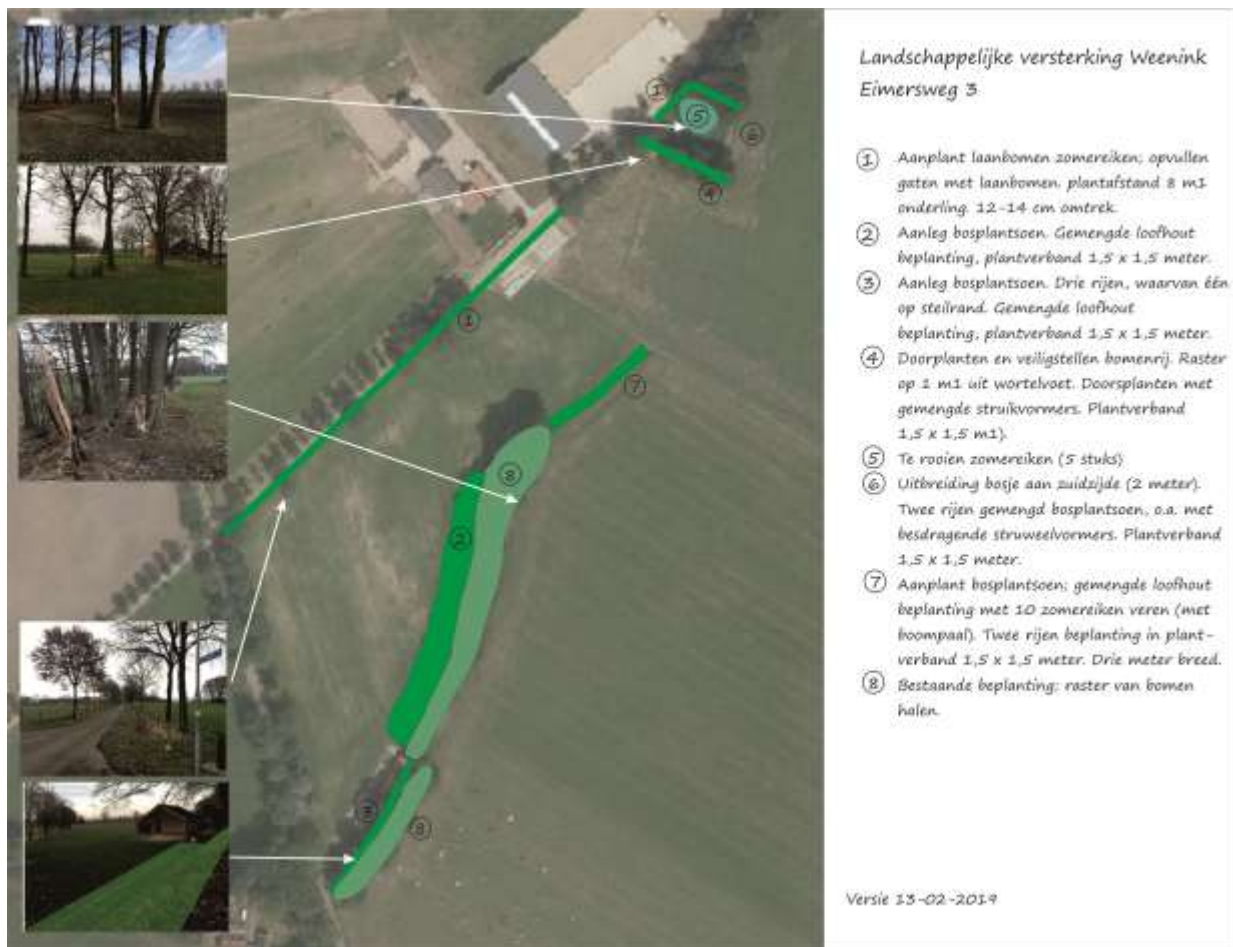
3.2 Versterking van het landschap

Vanwege de ligging aan de voet van een es-complex, zijn rondom het erf beperkt mogelijkheden voor landschapsversterking omdat nieuwe houtige beplanting op een es niet wenselijk is. Door bedrijfsuitbreiding beschikt initiatiefnemer ook over agrarische cultuurgrond langs de Avinkweg, circa 400 meter ten noordoosten van het erf. In overleg met de gemeente Oost-Gelre is afgesproken dat daar gezocht mag worden naar zinvolle maatregelen ter versterking van het landschap.

Ter versterking van het landschap worden de volgende maatregelen voorgesteld:

1. Versterken bestaande houtsingel (zuidzijde) met drie rijen gemengd bosplantsoen;
2. Versterken bosje door de aanplant van gemengd bosplantsoen. Tevens rasters van bomen langs de buitenzijde van het element;
3. Verlengen beplanting op esrand (60 meter); twee rijen bosplantsoen met 10 solitaire, als laanboom gekweekte zomereiken;
4. Aanplant zomereiken laanbomen langs de Avinkweg. Onderlinge plantafstand 8 meter.
5. Veiligstellen bestaande rij zomereiken door plaatsen raster en bomenrij doorplanten met gemengd bosplantsoen;
6. Uitbreiden bestaand bosje (2 meter) door de aanplant van gemengd bosplantsoen;

Op onderstaande afbeelding worden de voorgestelde maatregelen weergegeven.

Overzicht van te nemen maatregelen ter versterking van het landschap.

Op onderstaande afbeelding wordt de locatie voor versterking van het landschap weergegeven.

4 Inrichting en beheer

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke inrichtings- en beheermaatregelen uitgevoerd moeten worden om tot het wenselijke eindbeeld te komen.

4.2 Inrichtingsmaatregelen

Versterking van het erf

De volgende inrichtingsmaatregelen worden genomen in verband met de erfinpassing.

Aanplant hoogstam fruitbomen

Er worden vier hoogstam fruitbomen geplant. Er wordt bij voorkeur gekozen voor oude rassen omdat die robuuster zijn (beter bestand tegen ziekten en plagen). De bomen worden voorzien van boompalen en boomband.

Aanleg elzensingel

Er wordt een elzensingel geplant van 140 meter lengte. Er wordt gebruik gemaakt van driejarig bosplantsoen. De elzensingel is 3 meter breed en in de singel worden twee rijen elzen geplant in een plantverband van 1,5 x 1,5 meter.

Aanplant zomereiken

Ter vervanging van beuken, worden drie zomereiken geplant. Er worden drie, als laanboom gekweekte bomen geplant met een minimale stamomtrek van 12-14 cm. De bomen worden voorzien van boompalen en boomband.

Versterken loofhoutsingel langs de Eimersweg

Open gaten in de loofhoutsingel langs de Eimersweg worden opgevuld met gemengd inheems bosplantsoen zoals hondsroos, veldesdoorn, Gelderse roos, wegedoorn, lijsterbes, vuilboom, boswilg, zomereik of winterlinde. Er wordt gebruik gemaakt van driejarig bosplantsoen. Het aantal stuks beplanting is lastig aan te geven. Gelet op de aanwezige open plekken, kunnen ca 10-15 stuks bosplantsoen geplant worden.

Landschappelijke versterking

Zomereiken laanbomen

Over een lengte van 300 meter langs de Avinkweg worden nieuwe zomereiken laanbomen geplant tussen bestaande laanbomen. De laanbomen worden met een onderlinge afstand van 8 meter van elkaar geplant. Er worden als laanboom gekweekte bomen geplant met een minimale stamomtrek van 12-14 cm. De bomen worden voorzien van boompalen en boomband. Er worden minstens 20 stuks zomereiken laanbomen geplant.

Aanleggen laanbeplanting langs de Avinkweg.

Aanleg houtsingel

Ten zuiden van het bosje worden drie rijen bosplantsoen geplant met een lengte van 40 meter. Als plantmateriaal wordt gebruik gemaakt gemengd ,driejarig plantsoen. Het plantsoen wordt geplant in een plantverband van 1,5 x 1,5 meter en bestaat uit een gelijk gemengde opstand van zomereik, winterlinde, iep (als boomvormers) en vuilboom, wegedoorn, lijsterbes, veldesdoorn, tweestijlige meidoorn, hondsroos en Gelderse roos (als struikvormers). Er wordt 80 stuks plantsoen geplant.

Verbeelding van de nieuwe aanplant.

Versterken bos

Het bestaande bos wordt aan de noordwestzijde versterkt met bosplantsoen. In totaal wordt een oppervlakte van 300m² ingeplant, langs de noordwestzijde. In totaal worden 240 stuks plantsoen geplant. Het plantsoen wordt geplant in een plantverband van 1,5 x 1,5 meter en bestaat uit een gelijk gemengde opstand van zomereik, ruwe berk, winterlinde, iep (als boomvormers) en vuilboom en lijsterbes. Als plantmateriaal wordt gebruik gemaakt gemengd ,driejarig plantsoen. Het totale bos wordt veiliggesteld tegen vraat/beschadiging door koeien.

Veiligstellen bestaande beplanting.

Versterken bomenrij

Een bestaande rij zomereiken wordt uitgerasterd en doorgeplant met inheems plantmateriaal. Er worden twee rijen plantsoen aangelegd in een plantverband van 1,5 x 1,5 meter. Deze beplanting bestaat uit een gelijk gemengde aanplant van driejarig plantsoen en bestaat uit vuilboom, wegedoorn, lijsterbes, veldesdoorn, tweestijlige meidoorn, hondsroos en Gelderse roos. Gelet op de reeds aanwezige bomen, worden 50 stuks plantsoen geplant.

Uitbreiden bosje

Een bestaand bosje wordt aan de zuidzijde vergroot met 2 meter. In deze uitbreidingsstrook worden 30 stuks gemengd bosplantsoen geplant in een plantverband van 1,5 x 1,5 meter. Als plantmateriaal wordt

gebruik gemaakt gemengd ,driejarig plantsoen, bestaande uit zomereik, ruwe berk (boomvormers) en vuilboom, wegedoorn, lijsterbes, veldesdoorn, tweestijlige meidoorn, hondsroos en Gelderse roos (struikvormers).

4.3 Beheer

De aangelegde elementen worden als volgt beheerd:

Hoogstam fruitbomen
Geen beheer.

Solitaire loofbomen
De solitaire loofbomen, als laanboom of in het agrarisch cultuurland geplant, behoeven geen specifiek beheer. Indien laaghangende takken overlast veroorzaken mogen de bomen opgekroond worden.

Elzensingel
De elzensingel wordt beheerd als hakhoutsingel. Dat houdt in dat de elzen in de singel periodiek afgezet worden. Doorgaans worden elzensingels ieder 12-15 jaar afgezet.

Aanleg bosplantsoen
Verspreid over vijf verschillende locaties, wordt een gemengd bosplantsoen geplant. Dit plantsoen, en het naastgelegen landschapselement, wordt beheerd als hakhout met overstaanders. Dat houdt in dat de beplanting in het element periodiek afgezet wordt, waarbij overstaanders (zomereiken, boswilg, linden en iepen met een hoge levensverwachting) gespaard worden. Tak- en tophout wordt uit de smalle elementen afgevoerd.

Bijlage(n):

Plantinstructies hoogstamfruitboom, solitaire bomen en houtsingels

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

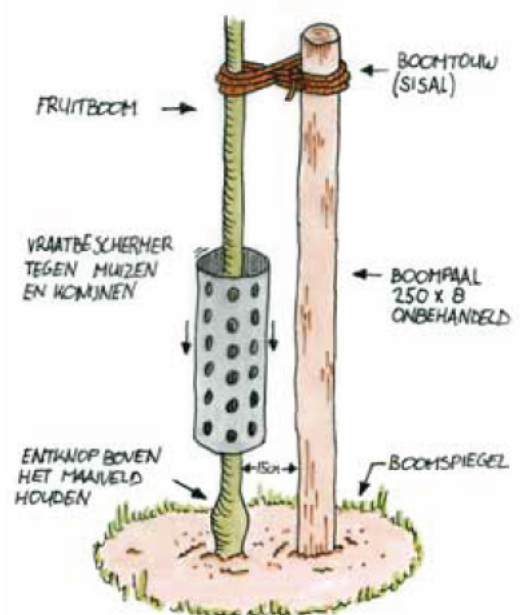
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

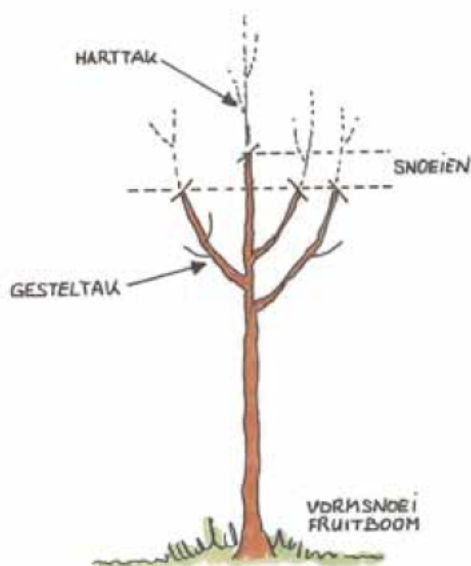
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

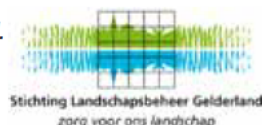
De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Houtsingel

Een houtsingel is een brede landschappelijk waardevolle afscheiding, vaak ook tussen weilanden, die bestaat uit bomen en struiken. Een houtsingel is een lijnvormig landschapselement van 4 tot maximaal 20 meter breed. Houtsingels lijken veel op houtwallen. Bij een houtwal is er sprake van een opgeworpen wal, waar de beplanting op staat.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

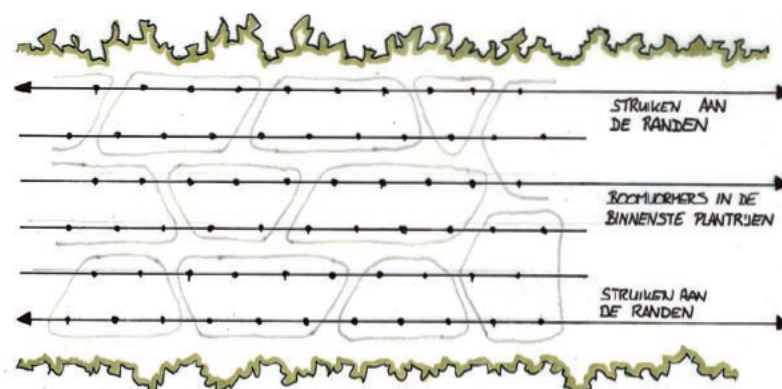
1. Het aanplanten van een houtwal of singel kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 80-100 cm hoogte.
3. De te beplanten oppervlakte dient te worden bewerkt, dit kan door frezen en/of planten in bewerkte grond.
4. Plant de soorten aan in groepen van minstens 5-7 stuks per soort. Op die manier voorkomt u dat langzaam groeiende soorten worden overgroeid door snel groeiende soorten.
5. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
6. Indien u niet direct alle bomen en/of struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen en/of struiken tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Plant de houtsingel of houtwal in rijen aan met een plantafstand van bij voorkeur 1,50 bij 1,50 meter.
2. Boomvormers dient u in het midden van de singel aan te planten, struiken aan de randen.

bovenaanzicht aanplantschema

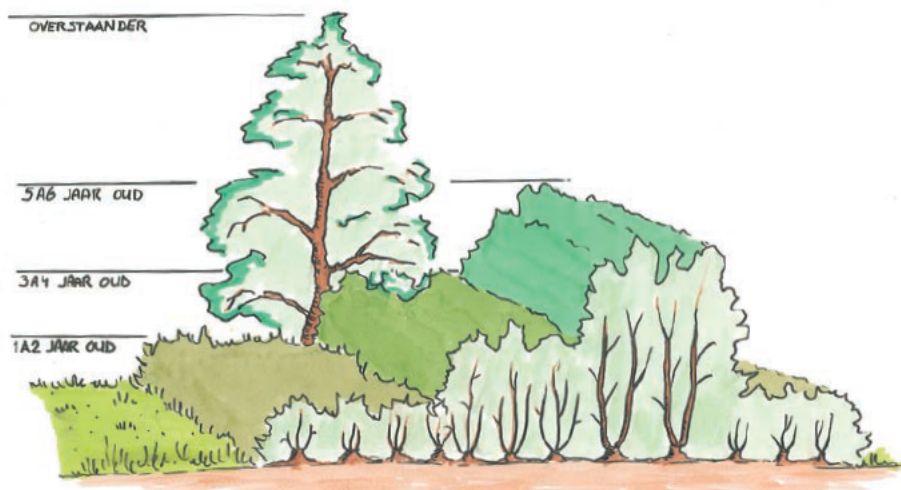
1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de houtsingel, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element zoveel mogelijk onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

Goed onderhouden houtwallen en houtsingels bestaan uit een boom-, kruid- en struiklaag. Na ongeveer 5-6 jaar zullen de takken in de houtsingel of wal elkaar gaan raken en dient er waar nodig gesnoeid en gedund worden. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk.

De meeste houtsingels en houtwallen worden als hakhout beheerd en tussen de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij voorkeur dient er kleinschalig gewerkt te worden waarbij niet alle singels tegelijk een onderhoudsbeurt krijgen. Om de variatie in leeftijd te waarborgen dient ieder jaar, afhankelijk van het onderhoudsinterval, een gedeelte van de singel te worden afgezet.

Bij het afzetten is het in elk geval van belang dat er genoeg licht op de bodem valt om de stobben te laten uitlopen. Dat betekent vaak een vrij drastische dunning. Oude bomen blijven meestal staan, evenals bomen met holten die vaak het domein van vogels en vleermuizen zijn.

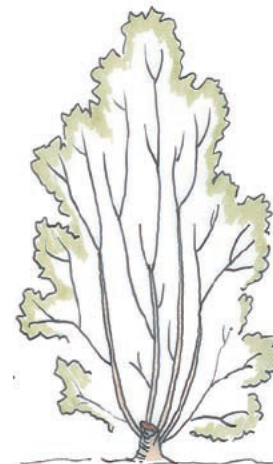
houtsingel met hakhoutbeheer

1 jaar na afzetten

3-4 jaar na afzetten

3-4 jaar na afzetten

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Solitaire boom

Solitaire bomen zijn, in tegenstelling tot bomen die in een bos staan, in staat zich volledig vrij groeiend te ontwikkelen met een natuurlijke kroonvorm en zijn daarom kenmerkende elementen in het landschap.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

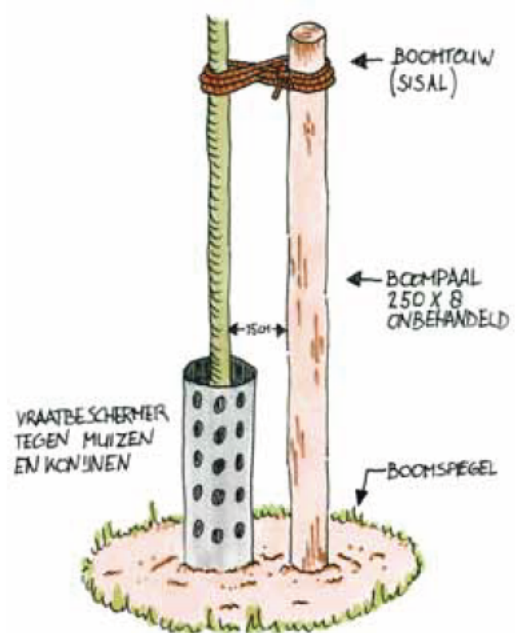
1. Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op circa 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

aanplant solitaire boom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de boom(groep), om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

bomengroep met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Beheer is bij een bomengroep niet of nauwelijks nodig. Door middel van een visuele beoordeling kan worden bekeken of onderhoudssnoei noodzakelijk is. Het verdient aanbeveling om regelmatig zogeheten zuigers, schurende takken en dood hout te verwijderen.

Snoeien kan over het algemeen in de wintermaanden, met uitzondering van haagbeuk, walnoot, wilde paardenkastanje, esdoorn en berk. Deze soorten kunt u het beste snoeien in de periode september-begin januari in verband met sapuittreding of bloeden. Ook dient u de boomband te controleren en na 4 tot 5 jaar te verwijderen.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

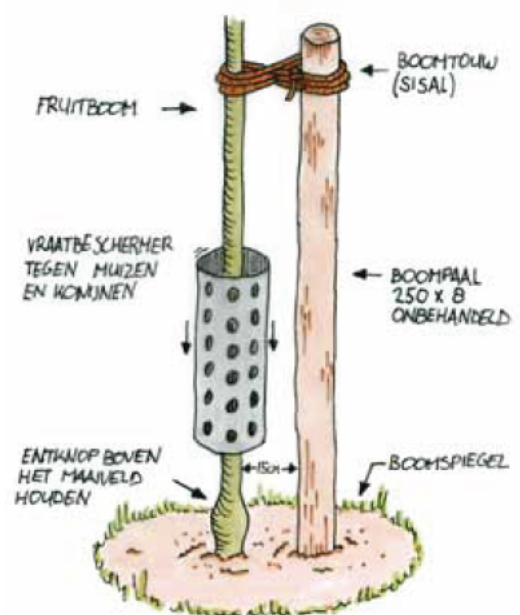
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

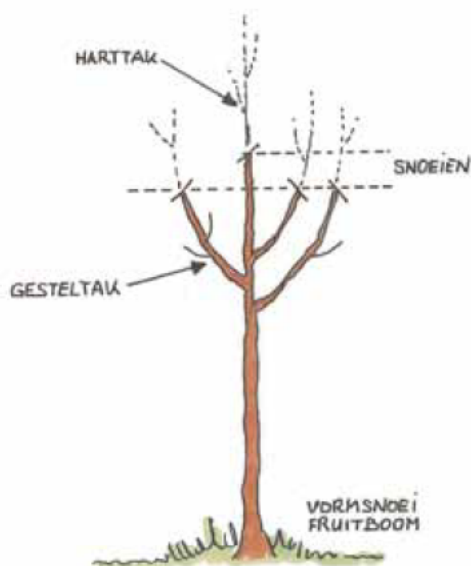
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

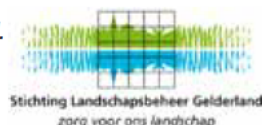
De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Houtsingel

Een houtsingel is een brede landschappelijk waardevolle afscheiding, vaak ook tussen weilanden, die bestaat uit bomen en struiken. Een houtsingel is een lijnvormig landschapselement van 4 tot maximaal 20 meter breed. Houtsingels lijken veel op houtwallen. Bij een houtwal is er sprake van een opgeworpen wal, waar de beplanting op staat.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

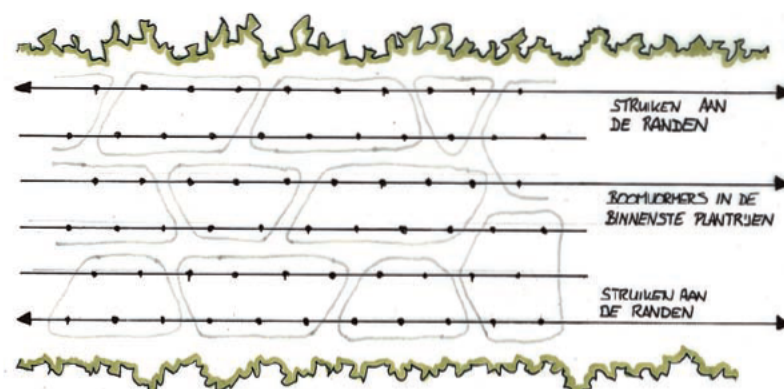
1. Het aanplanten van een houtwal of singel kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 80-100 cm hoogte.
3. De te beplanten oppervlakte dient te worden bewerkt, dit kan door frezen en/of planten in bewerkte grond.
4. Plant de soorten aan in groepen van minstens 5-7 stuks per soort. Op die manier voorkomt u dat langzaam groeiende soorten worden overgroeid door snel groeiende soorten.
5. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
6. Indien u niet direct alle bomen en/of struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen en/of struiken tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Plant de houtsingel of houtwal in rijen aan met een plantafstand van bij voorkeur 1,50 bij 1,50 meter.
2. Boomvormers dient u in het midden van de singel aan te planten, struiken aan de randen.

bovenaanzicht aanplantschema

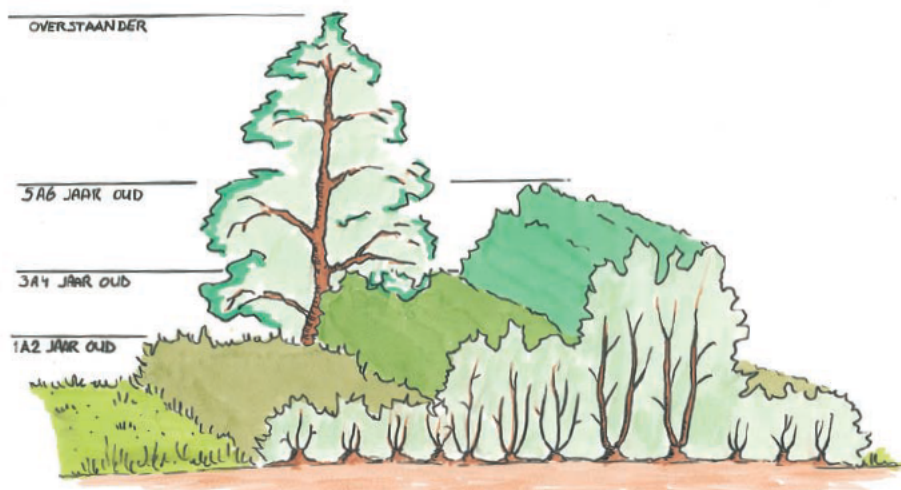
1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de houtsingel, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element zoveel mogelijk onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

Goed onderhouden houtwallen en houtsingels bestaan uit een boom-, kruid- en struiklaag. Na ongeveer 5-6 jaar zullen de takken in de houtsingel of wal elkaar gaan raken en dient er waar nodig gesnoeid en gedund worden. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk.

De meeste houtsingels en houtwallen worden als hakhout beheerd en tussen de 10-12 jaar afgezet. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij voorkeur dient er kleinschalig gewerkt te worden waarbij niet alle singels tegelijk een onderhoudsbeurt krijgen. Om de variatie in leeftijd te waarborgen dient ieder jaar, afhankelijk van het onderhoudsinterval, een gedeelte van de singel te worden afgezet.

Bij het afzetten is het in elk geval van belang dat er genoeg licht op de bodem valt om de stobben te laten uitlopen. Dat betekent vaak een vrij drastische dunning. Oude bomen blijven meestal staan, evenals bomen met holten die vaak het domein van vogels en vleermuizen zijn.

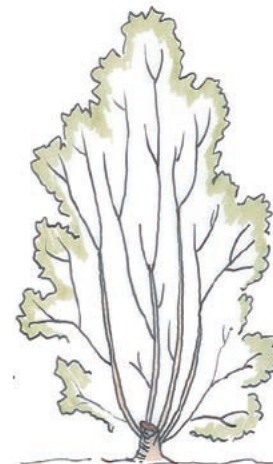
houtsingel met hakhoutbeheer

1 jaar na afzetten

3-4 jaar na afzetten

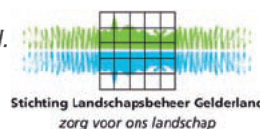
Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Solitaire boom

Solitaire bomen zijn, in tegenstelling tot bomen die in een bos staan, in staat zich volledig vrij groeiend te ontwikkelen met een natuurlijke kroonvorm en zijn daarom kenmerkende elementen in het landschap.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

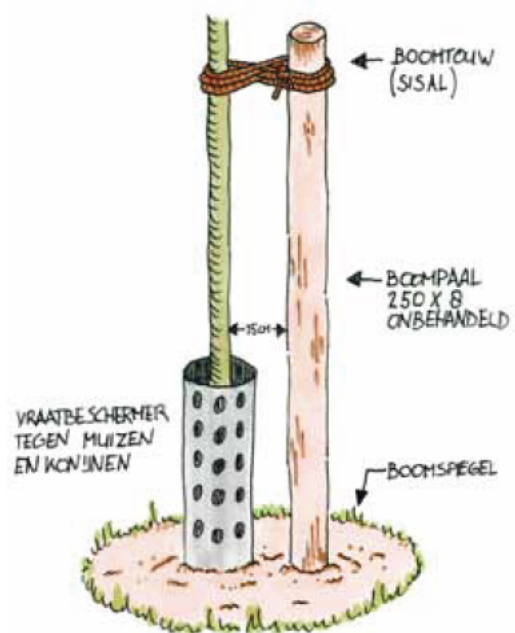
1. Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op circa 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

aanplant solitaire boom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de boom(groep), om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

bomengroep met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Beheer is bij een bomengroep niet of nauwelijks nodig. Door middel van een visuele beoordeling kan worden bekeken of onderhoudssnoei noodzakelijk is. Het verdient aanbeveling om regelmatig zogeheten zuigers, schurende takken en dood hout te verwijderen.

Snoeien kan over het algemeen in de wintermaanden, met uitzondering van haagbeuk, walnoot, wilde paardenkastanje, esdoorn en berk. Deze soorten kunt u het beste snoeien in de periode september-begin januari in verband met sapuittreding of bloeden. Ook dient u de boomband te controleren en na 4 tot 5 jaar te verwijderen.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.